

CHET TILLARINI O'QITISHDA INTERAKTIV O'YINLARDAN FOYDALANISH: ZAMONAVIY TA'LIM YONDASHUVI

Qalandarova Ro'zaxon Fayzulla qizi

O'zDJTU Roman-german filologiyasi fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Zamonaviy ta'lim tizimida chet tillarini o'qitish jarayoni doimiy ravishda yangilanib, takomillashib bormoqda. O'quvchilarning qiziqishini oshirish va o'rganish jarayonini samarali qilish maqsadida interaktiv o'yinlar keng qo'llanilmoqda. Ushbu maqolada chet tillarini o'qitishda interaktiv o'yinlarning ahamiyati, ularning afzalliklari va ta'lim jarayoniga qo'shadigan qiymati haqida so'z yuritamiz.*

Kalit so'zlar: *Interaktiv, motivatsiya, internet, gadget, active, vocabulary, Individualizatsiya, RPG.*

Bugun biz internet olami jadal rivojlangan asrda yashar ekanmiz, biz o'rganishimiz kerak bo'lgan bilimlarimiz yetarlicha ko'p. Biz nafaqat oddiygina bilim olish, balki butun bir texnika olamini qamrab olishimiz kerak. Shu bilan birgalikda har bir rivojlanayotgan shaxs o'z faoliyatini yo'lga qo'yish uchun chet tillarini o'rganishga ehtiyoji tug'ilmoqda. Bu mavzu esa xuddiki texnika misolida dolzarb muammoga aylanyabdi. Oddiy til o'rganayotgan o'quvchilar uchun mutaxassislar nazdida esa chet tillarini o'qitish jarayoni, o'quvchilarning til mahoratini oshirish va madaniy aloqalarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Biroq, an'anaviy ta'lim metodlari ko'pincha talabalar uchun qiziqarsiz va kam samarali bo'lishi mumkin. Shu sababli, ta'lim jarayonida interaktiv o'yinlardan foydalanish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli qilish uchun samarali vosita sifatida qaralmoqda. Aynan chet tillarini oson va samarali o'rganish uchun ham biz bugungi kunda texnika vositalariga ya'ni gadget larga murojaat qilmoqdamiz. Bu usul bilan biz eskirgan usul va metodlardan voz kechgan holda tillarni tez va oson o'rgata olamiz va o'rgana olamiz.

Interaktiv o'yinlar nima? Interaktiv o'yinlar – bu o'quvchilarning faol ishtirokini talab qiladigan, o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qilishga yordam beradigan o'yinlardir. Ular ko'pincha raqobat, jamoaviy ish va muammolarni hal qilish kabi elementlarni o'z ichiga oladi. Interaktiv o'yinlar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu o'yinlar faqatgina dars davomida qo'llabgina qolmay, kundalik hayotimizda ham qo'llasak bo'ladi. Misol qilib aytadigan bo'lsak yoshlar o'rtasidagi turli xil bayram va ko'ngil ochar dasturlarda aynan talabalarning ishtiyogini ko'tarish maqsadida biz aynan mana shu o'yinlardan foydalanamiz. Yoki bo'lmasa dars davomida guruh uchun turli xil “kunlar” belgilanadi “Active students day” shular qatorida. Bu o'yinlar guruhni birga chet tilini o'rganishga qaratilgan.

Интерактив o‘yinlarning ta’lim jarayonidagi o‘rni katta. Chunki interaktiv o‘yinlar, o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydigan va o‘rganish jarayonini osonlashtiradigan usullardir. O‘yinlar orqali o‘quvchilar tilni o‘zaro muloqotda, amaliyotda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu jarayon, nafaqat til ko‘nikmalarini rivojlantirishga, balki o‘quvchilarning ijtimoiy ko‘nikmalarini ham oshirishga yordam beradi. Masalan, rolli o‘yinlar orqali talabalarga turli vaziyatlarda tilni qanday ishlatishni o‘rganish imkoniyati beriladi, bu esa ularning tilga bo‘lgan ishtiyoqini oshiradi. Shu sababli ham interaktiv o‘yinlarning afzalliklari anchani tashkil etadi. Birinchi navbatda **motivatsiya va qiziqish**: O‘yinlar o‘quvchilarda qiziqish uyg‘otadi va ularning darsga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi. Qiziqarli va raqobatbardosh muhitda o‘qish, o‘quvchilarga o‘z bilimlarini amaliyotda sinab ko‘rish imkoniyatini beradi. **Amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirish**: Interaktiv o‘yinlar orqali o‘quvchilar tilni amalda qo‘llashni o‘rganadilar. Masalan, so‘z boyligini oshirish yoki grammatik qoidalarni o‘zlashtirish jarayonida o‘yinlar yordamida o‘rganish jarayoni yanada samarali bo‘ladi. Bu usul 500 varoqli “Vocabulary” ko‘tarib yurishdan anchagina oson va qulay. **Ijtimoiy ko‘nikmalarni oshirish**: O‘yinlar jamoaviy faoliyatni talab qiladi, bu esa o‘quvchilarning jamoa bilan ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. O‘quvchilar bir-birlari bilan muloqot qilish orqali tilni o‘rganadilar va o‘zaro munosabatlarini mustahkamlash imkoniyatini topadilar. **Qiyinchiliklarni bartaraf etish**: O‘quvchilar o‘yinlar orqali til o‘rganish jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklarni engillashtiradilar. O‘yinlar ko‘pincha qiziqarli va o‘yinchoq shaklida bo‘lgani uchun, qiyinchiliklar o‘rganish jarayonini qiziqarli qiladi. Eng muhim jihatlaridan biri **o‘rganishning individualizatsiyasi**: Har bir o‘quvchi o‘z sur’atida o‘rganishi mumkin. O‘yinlar orqali o‘quvchilar o‘z qobiliyatlariga mos ravishda o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Chunki til o‘rganuvchining o‘z xoxishiga asosan o‘yin turini tanlaydi va bu hech qandart ortiqcha vaqt va joy talab qilmaydi.

Bizga sir emaski, har bir o‘qitish metodi bir nechta turlarga bo‘linadi. Shu qatorda interaktiv o‘yinlar bir nechta turlarni o‘z ichiga qamrab olgan. Shulardan Rol o‘ynash o‘yinlari (RPG - Role-Playing Games) o‘quvchilarga turli rollarni o‘z zimmalariga olib, muayyan vaziyatlarda muloqot qilish va tilni amaliyotda qo‘llash imkoniyatini beradi. Ushbu o‘yinlar ko‘pincha quyidagi xususiyatlarga ega: - Vaziyatlar: O‘quvchilar turli vaziyatlarda (masalan, do‘konda xarid qilish, restoranlarda buyurtma berish, sayohat qilish) o‘z rollarini o‘ynaydilar.

- **Muloqot**: O‘yin davomida o‘quvchilar bir-biri bilan muloqot qilishadi, bu esa ularning til ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

- **Ijodkorlik**: O‘quvchilar o‘z rollarini ijodiy ravishda ifodalashlari mumkin, bu esa ularning o‘z fikrlarini ifoda etish qobiliyatini oshiradi.

Kvest o‘yinlari – bu o‘quvchilarga ma'lum vazifalarni bajarish orqali ma'lumot to‘plash imkoniyatini beradigan o‘yinlardir. Ushbu o‘yinlar ko‘pincha jamoaviy ravishda o‘ynaladi va o‘quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Kvest o‘yinlarining asosiy xususiyatlari:

- **Vazifalar:** O‘quvchilar turli vazifalarni bajarish orqali ma'lumot to‘playdilar. Bu vazifalar tilga oid bo‘lishi mumkin.

- **Jamoaviy ish:** O‘quvchilar birgalikda ishlashadi, bu esa ularning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

- **Muammolarni hal qilish:** O‘yin davomida o‘quvchilar muammolarni hal qilishga harakat qilishadi, bu esa ularning analitik fikrlash qobiliyatini oshiradi.

Onlayn o‘yinlar – bu internet orqali o‘ynaladigan o‘yinlardir. Ular o‘quvchilarga o‘z bilimlarini mustahkamlash va yangi ko‘nikmalarni o‘rganish imkoniyatini beradi. Onlayn o‘yinlarning asosiy xususiyatlari:

- **Interaktivlik:** O‘quvchilar o‘yin davomida faol ishtirok etadilar va o‘z bilimlarini amaliyotda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

- **Turli formatlar:** Onlayn o‘yinlar turli formatlarda bo‘lishi mumkin: viktorinalar, til o‘rganish ilovalari, simulyatsiyalar va boshqalar.

- **O‘rganish jarayoni:** O‘yinlar orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini mustahkamlash va yangi ko‘nikmalarni o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Rol o‘ynash o‘yinlari, kvest o‘yinlari va onlayn o‘yinlar chet tillarini o‘qitishda samarali vositalar hisoblanadi. Ular o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi, amaliy ko‘nikmalarni rivojlantiradi va o‘rganish jarayonini qiziqarli qiladi. O‘qituvchilar ushbu o‘yinlarni o‘z darslariga kiritish orqali o‘quvchilarning o‘rganish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishlari mumkin.

Xulosa o‘nida shuni aytishim kerakki, bugungi globallashuv zamonida chet tillarini o‘qitishda interaktiv o‘yinlardan foydalanish zamonaviy ta’lim yondashuvining ajralmas qismidir. Ular o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi, amaliy ko‘nikmalarni rivojlantiradi va ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantiradi. O‘qituvchilar interaktiv o‘yinlarni o‘z darslariga kiritish orqali o‘quvchilarning o‘rganish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishlari mumkin. Shunday qilib, interaktiv o‘yinlar chet tillarini o‘qitishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

QO‘LLANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. “Game-Based Learning: How to Delight and Instruct in the 21st Century” Karl M. Kapp

- Ushbu kitob o‘yin asosida o‘rganish jarayonini qanday qilib samarali tashkil etish haqida ma'lumot beradi.

2. “The Art of Game Design: A Book of Lenses” - Jesse Schell

- O‘yin dizayni va o‘yinlarning ta’lim jarayonidagi o‘rni haqida chuqur tahlil.

3. “Playful Learning: Develop Your Child's Sense of Joy and Wonder” - Dorothy Einon

- O‘yin orqali o‘rganish va bolalarning rivojlanishi haqida ma'lumotlar.

4. Onlayn manbalar:

- Khan Academy - Ta’lim resurslari va o‘yinlar.

- Duolingo - Til o'rganish uchun interaktiv o'yinlar.
- Quizlet - O'quvchilar uchun interaktiv viktorinalar va o'yinlar.